

Novi otroški vrtci

za raznarodovanje naših otrok

naša žena u borbi in delu

POLITIČNO KULTURNO IN VZGOJNO DELO NAŠE ORGANIZACIJE

V prvomajskem tekmovanju so naše žene tekmovale tudi v dopisništvu

Njen zadnji 1. maj

Ena izmed najvažnejših nalog naše ženske organizacije, ki postavlja svoje cilje v skladu s cilji resnične demokracije, na katerih stoji mir in napredek človeštva, je vzgoja žensk množic, nenehno dvig njihove politične ravni in poglobljanje njihove srčne in umstvene kulture.

S tem načinom dela in po tej poti je naša organizacija nadaljevala tudi po vojni v izpremenjenih pogojih. Ti so ji dali tudi možnosti in tu mislimo predvsem na jugoslovansko področje Tržaškega ozemlja, da je svoje delo izpolnila, ker je tam ljudska oblast, ki ji vsestransko pomaga. Na Tržaškem te pomoči nima, to da kljub temu je storila mnogo na kulturno političnem polju pri prosvetljevanju žena. To je dosegla z ožimi in množičnimi sestanki, na katerih se navajajo žene na presojanje sodobnih vprašanj, z uvajanjem žena v sistematično delo in s širjenjem demokratičnega tiska.

Tudi to vzgojno delo organizacije je bilo v začetku komunistične gonje obkroženo, saj je bilo v prvi vrsti stvarnost v Jugoslaviji in ljudske oblasti v Istrikem okrožju odločilnega pomena, da so žene se tedaj v tako velikem številu izbrale pot resnice in dosledne revolucionarne borbe. V našem delu ženska organizacija je bila v prvi vrsti razumljiva. Tempo naše borbe se je razvijal izredno hitro. Dogodilo se je zaradi tega, da so v vodstvu organizacije prišli razni elementi, ki kljub možnostim, ki so jim bile dane in ki jim jih je prožila že borba za resnično demokratično samostojnost, niso storiili veliko za lastno vzgojo, za poglobljanje lastne kulture in politične razgledanosti, toliko manj, al bolj rečeno, nič, niso storiili za vzgojo drugih.

Tu so tiste korenine, pri katerih lahko iščemo razloga za izpade v Skednju ob priliki konferenc OF in za vse druge, kjer so nekatere žene zapadle v šovinistični bes in pozabile na vse, kar mora biti vsaki ženi in materi sveto zaradi vzgoje lastnih otrok in njihove bodočnosti. Toda čas, ko se bodo take žene zgozile nad lastnim početjem, ni več daleč. Tedaj bodo izrekle svojo obsojdo nad onimi, ki od govarjajo, in bodo šele zrale oceniti politično kulturno in vzgojno delo res napredne in borbeno naše ženske organizacije.

Upri se je ob lopato in se zadrževal nad stadijem, kjer je vse dni udarniško delal. Kot filmski trak so mu po glavi nenehno begale razne misli in govori. Je sam s seboj? Ze v enem letu tak napredek. Kaj vse zmore človeška vztrajnost. Zagledal se je na sportni prostor, kjer običajno igrajo košarko. Tam je mirgolelo telovadec, ki so se v večah vrstili drug za drugim. Zilavci mladi fantje in moške se kar dobro izvajajo svoje vaj, tudi dekleta ne zaostajajo za njimi, skupno bodo nastopili na dan 1. maja. Prično vadijo tudi pionirski, naši najmlajši nam hočejo pokazati, kaj znajo.

Sam pri sebi si je rekel: »Teh ne strah propagande, ki se tako, uporno širi, da bodo napadali z bombami. Na UL. Carducci in UL. Gimnastica so tudi padale na ljudi, pa se niso prestrašili.«

Tako je premišljeval. Pogled mu je uhal na ljudi, ki so neustrašivo delali na stadionu. To je sila! Uzri je vrsto žena, ki je tepec pobirala na samem telovadščem kramenju in steklene drobtine. Med njimi je zagledal ženo, ki od katere ni mogel odvrniti pogleda. »Saj ni mogel« si je mislil, »kakšna podobnost! Spominjala ga je na neko drugo, ki pa je bila za spoznanje le malo bolj drobna. Leto 1944, dan pred 1. majem, celih šest let je že od tedaj minulo. Vračali so

je pri njej vedno našel, kar je bil Pletla je nogavice iz stare in nove volne, kar jo je bilo pri hiši. Vse stare cunje je porabila za copate in še celo iz prave in rjuh je bil delala. Njena koča je bila prijeten dom vsakemu, ki ga je pot zanesla mimo. »Sinko moji!« je nagovarjala, »preobleči se in preobuj, saj si ves moker. Usedi se, pripravila ti bom takoj toplega mleka, saj imam kravico, da lahko vsaj moje drage fante za silo prehranim. Taka je bila stara Jerinova mama. Rado je to spota pripovedoval svojim fantom in postalo nam je mahoma toplo pri srcu. Tudi trudnost nas je minila. Veseli smo bili, da se bližamo toplemu ognjišču drage starke, ki nam jo je tako lepo opisal Rado. In res se je kmalu pred nam odprl pogled na malo jaso, na kateri je stonela njena domaćica.

Medlo so se svetlikala njena okna v temno noč. Ustavili smo se pred njo in narahlo potrkali na vrata. Kmalu je stopila pred nas z lesčerbo v rokah in smehljajoč rekla: »Čakala sem vas, kar naprej ljubim moji sinovi. Sredi tibe je bila z belim prtom pregrnjena miza

in na njej v preprosti stekleni vazi šopek prvega pomladnega cvetja.

»Kaj to pomeni mamica?«, jo je vprašal Rado in pokazal na mizo. Hudomušno nas je pogledala in rekla: »Saj je vendar danes 1. maj, naš največji praznik. Prmerila nas je od pete do glave in nato pokazala na luknjo v nogavici tovariša Branka. »Sezuj se«, mu je rekla in vzela iz predala nove, čiste nogavice in mu jih dala. Vse po vrsti nas je še enkrat premerila in za vsakega kaj našla. To je bila res zelata mamica partizanov.

Ko smo se vsi lepo umili in preoblekli, smo se glasno useli v mizo. Nosi-la je nanjo jedila, ki so se nam zdela taka kot za otroč. Se dobrodišče gnat je bila vmes, jajca in prekajeno meso.

Veselo je prasketal ogenj v ognjišču in vsak izmed nas je moral mamici pripovedovati svojo zgodbo in od kod je doma. Vsakega je z zanimanjem poslušala. Za vsakega je našla primerno besedo. Ko smo poverljivi in popili vsak kosček sladkega, je mamica vstala in rekla: »Sinovi moji, moji ljubim fantje, morda se nikdar več ne vidimo, to vam rečem jaz, stara žena, bo-

Moja vsakdanja pot je v Rojani, ker tam so nižje cene kot na Greti, in tako prihranim kakšno liro, ker so tako redke in jih je tako malo. Nazaj grede si ogledujem gozd na griču in za njim hrib, tako znan nam Tržačanom in po naše imenovan Trstenik. Krstili so ga Monte Radio, potem ko so postavili antene in oddajno postajo. Ko se napotiš zvečer proti Trsteniku, opaziš že od daleč signalno belo luč, ki se vžiga in ugaša zaradi tega, da nas zadenejo zrakoplovi v antene.

Više je openski obelisk in mimo njega vozi openski tramvaj. Dolj pot tramvajem je strma pot Skalsanica, ki pelje do Rojana. To opazujem s prostim očesom naj si bo na levo ali na desno. Posebno sedaj, ko nastaja pomlad, vidim, kako zelenijo in cveto mandeljnova drevesa vse na okrog. Piščancev in Skalsante. Grem višje proti domu. Se precej moram hoditi v reber, imamo se precej prometa, odkar so vpejali avtobusno progo, ki je speljana od tako imenovane erumene hiše. So še drugi avtobusi, ki vozijo dnevno v Nabrežino, na Kontovel in Prosek. S temi se največ vozijo naše mlekarice, ki nosijo mleko tržaški gospodi, da se prežubijo. Po opravljenem poslu dospoje na isto mesto, da se odpeljejo domov. To je njih vsakdanje delo.

Tu pri nas na Greti je kakor na vasi. Tu so različne hiše, majhne in srednje, velikih je malo. Sedaj v novejšem času so Američani sezidali majhno naselje, vanj so se vselili esuli. Ti so pa bili malo

GIZELA DELA ZA DRUGO PETLETKO

V Tovarni verig v Lescah pri Bledu dela elektrovarilka Gizela Beravseva že sedemindvajset let. Ko je prišla v tovarno, je bila ta last delniške družbe, ki so ji delavci pomenili samo kapital, iz katerega je kovala dobiček. Njen oče je bil mojster v tovarni. Ob večerih se je vračal domov utrujen in zlovoljen. Posebno slabe volje je bil ob sobotah, ko je prinesel tedenski zaslužek. Vrgel je ovoj na mizo in rekel ženi: »Tu imaš ta drobšč, dobro preračunaj, da poplačaš vsaj najbolj nujne dolgove.«

Mati je vedro dobro preračunala in varčevala, kljub temu pa je še vedno ostal precejšen dolg pri štacunarju, peku, mesarju.

Gizela je bila v kopici otrok najstarejša.

Vsak dan je očetu prinašala kosilo v tovarno. Ko je oče jedel, je hodila po delavnici in z začudenjem in občudovanjem ogledovala stroje in kupe železja. Oče ji je večkrat dejal: »Gizela, škoda da nisi fant, skupaj bi delala.«

Pa je kljub temu prišla v tovarno. Drugače pač ni šlo. Družina je vedno težje živela. Gizel je bilo trinajst let in moral se je ozreti po zaslužku. Za to pa je bilo največ izgledov in tovarni iz oče jo je odvedel s seboj. Sprva je niso hoteli sprejeti. Zdelo se ji je premlada. Gizela pa se je moško zlagala za nekaj let. Trdila je, da je starejša, kakor kaže. Bila je sprejeta.

PRVA MED DELAVCI VARILCI V SOCIALISTIČNI JUGOSLAVIJI

— saj dela s takšnim veseljem. Kajti besede njenega očeta so se izpolnile: Gizela je med najboljšimi delavci v tovarni. Večkrat udarnica je. Vsi jo spoštujejo in cenijo njeno delo.

BITKA ZA PLAN

Ko so v tovarni objavili koliko je še potrebno do izpolnitve petletnega plana delavcev, ki so stalno presegali norme, je bilo poleg imena najboljšega varilca Jožeta Toneja tudi ime varilke Gizele Beravseve.

Takrat se je začela bitka. Začela se je velika tekma med Gizelo in Jožetom. Vsi delavci so govorili o njiju, o njunem delu. Onadva pa sta molčala in vsak na svojem mestu pridno delala. Niti besedice nista med delom spregovorila, kakor da sta hudo skregara.

Vsak zase je trdno sklenil, da bo prvi izpolnil petletni plan. 29. novembra 1949 dve uri pred Tonedom je Gizela izpolnila svoj plan. Bila je prva med delavci-varilci v državi, ki je izpolnila petletni plan.

Na svečani konferenci, ko so bile razdeljene nagrade, je Gizela stopila k Toneju, mu prožila roko in rekla:

»Saj se re ježiš name, kaj ne? Glavno je, da sva oba uspela. Tista majhna razlika v času nič ne pomeni. Tvoje delo je težje od mojega, ker ti variš težje in večje verige.«

Danes dela Gizela za drugo petletko. Izračunala je že, kdaj bo izpolnila svoj drugi petletni plan. Prepričana je, da bo uspela, saj ji pri delu vsi tovariški pomagajo, kakor tudi sama pomaga drugim.

TAK JE BIL LETOS NAS 1. MAJ

VIŠOŠKA KRONIKA

SPISAL: *Stanko Lavring*

Drugo jutro je bil Marks Wulffing izginil. Noč ga je pobrala iz svoje plačile ni zahteval.

Prišla je pomlad in pozabili smo kaj hitro na Jeremijevega sina. Na polju se je delalo, prav pridni smo bili in časa nismo imeli, da bi mislili na nekaj drugega. Tudi Agata je bila pri vsakem delu, vesela in dobre volje, da smo jo gospodar in družina vsak dan še rajši imeli.

ii. Med njo in Jurijem nisem opazil nicesar, ker sem vedel naprej, da si bo fant take in enake muhe iztrebil iz glave.

Bilo je okrog šestih in prav lepo je sijalo sonce. Stal sem pred hišo in, ko sem pogledal proti Debeljakovi brvi, sta stopala po nji dva loška birica, vsak z dolgo sulico na rami. Pred njima je korakal grajski ječar Mihol Schwaiffrigh. Prav gotovo se nilem motil!

nihče drugi ni mogel biti kakor Schwaiffrigh, ker je nosil na hrbtu veliko bisago, katere ni nikdar puščaj doma, kadar je nosil pečate po dolini. Napadala me je nemirna slutnja, da prihajajo ti trije k nam in da ne prinašajo nič dobrega s sabo.

V veži sta odložila hlapca svoji sulici ter ju prislonila k steni. Schwaiffrigh pa je veselo spregovoril:

»Jesti nam boš dal, Izidor — smo res lačni! Ta Flekte!« nas je na vse jutro spodil iz postelje, da smo morali odriniti, ne da bi bili kaj zaužili.

Hlapca sta molčala. Čudno pa se mi je videlo kako sta ta človeka upirala oči v našo Agato, prav kot bi se bala, da bi ji jima kam ne odfrčala.

Ce je vmes birič, tedaj ni veselja v kmečki družbi. Zato se je med jedjo le malo govorilo. Pač sem vprašal Mihola po loških novicah. Malo se je zamislil, potem pa je počasi odgovoril:

»Najboljša novica je, da pride čez teden dni novi naš gospod škof, Joannes Franciscus, ki je ravnokor prevzel vladno. Pregledati hoče svoja loška posestva in glavarju bi kar priročilo, da bi ne bilo vse v redu. Pa kako hoče biti vse v redu, ko vem, da spravlja ta hudci v svojo malho, kar le more!«

Ko smo pojužinali, je odšla družina po opravkih in z njo tudi grajska hlapca. Zdelo se mi je, da jima je Schwaiffrigh nekaj pokimal, nakar sta se hitro vzdignila. Pri oknu sem videl, da sta z družino, ki je odhajala z Agalo na polje, hodila tudi birica in da sta imela pri sebi dolgi svoji helebard.

Mihol je hotel nekaj z mano govoriti. Prišel je:

»Kako je? Si kaj pridra pri delu lanske leto?«

Odgovoril sem, da ne preveč, da letina ni posebna.

»Pa je že kaj ostalo,« me je

Pogled na GRETO

Moja vsakdanja pot je v Rojani, ker tam so nižje cene kot na Greti, in tako prihranim kakšno liro, ker so tako redke in jih je tako malo. Nazaj grede si ogledujem gozd na griču in za njim hrib, tako znan nam Tržačanom in po naše imenovan Trstenik. Krstili so ga Monte Radio, potem ko so postavili antene in oddajno postajo. Ko se napotiš zvečer proti Trsteniku, opaziš že od daleč signalno belo luč, ki se vžiga in ugaša zaradi tega, da nas zadenejo zrakoplovi v antene.

Više je openski obelisk in mimo njega vozi openski tramvaj. Dolj pot tramvajem je strma pot Skalsanica, ki pelje do Rojana. To opazujem s prostim očesom naj si bo na levo ali na desno. Posebno sedaj, ko nastaja pomlad, vidim, kako zelenijo in cveto mandeljnova drevesa vse na okrog. Piščancev in Skalsante. Grem višje proti domu. Se precej moram hoditi v reber, imamo se precej prometa, odkar so vpejali avtobusno progo, ki je speljana od tako imenovane erumene hiše. So še drugi avtobusi, ki vozijo dnevno v Nabrežino, na Kontovel in Prosek. S temi se največ vozijo naše mlekarice, ki nosijo mleko tržaški gospodi, da se prežubijo. Po opravljenem poslu dospoje na isto mesto, da se odpeljejo domov. To je njih vsakdanje delo.

Tu pri nas na Greti je kakor na vasi. Tu so različne hiše, majhne in srednje, velikih je malo. Sedaj v novejšem času so Američani sezidali majhno naselje, vanj so se vselili esuli. Ti so pa bili malo

Trst
Ul. Coroneo 3
Telefon 38-18
Olajšane pri plačilu

Krrnarstva

Mermolja

Dr. R. IUNGO

ZOBOZDRAVNIK

izdeluje proteze v jeklu, zlatu, kavčuku in plastiki. - Največja garancija.

Sprejema od 10 do 12 in od 15 do 19 (Govori slovenski)

TRST, Ul. Torbrianca 43 - Vogal Ul. Carducci

Prekrasni modeli ženski in moški čevlji

Oglejte si zalogo

TRGOVINA

TREVISAN

Ulica Vasari 10

GRADBENIK

SPREJEMA VSAKOVRSNA GRADBENA DELA. — OBNAVLAJA STANOVANJA, TRGOVINE, SPREJEMA TUDI VSAKOVRSNA POPRAVILA IN NACRTE CENE UGODNE!

Naslov na upravljalni listi, Ul. sv. Franciska 20.

NECCHI B. U.

pri TULLIO

NOVI MODEL

za vezanje, krpanje, obnavljanje turkenj, prišitke gumbov, čipke, cikcakov, kaste šive. Ta dela se izvršujejo brez okvira. Pouk za vezanje brezplačno. SIVALNI STROJI in strojni deli. tok za čevljarje in krojače. PRODAJA NADOMESTNIH DELOV — RADIOAPARATI najboljših znamk

NA OBROKE

TRST, Ul. C. Battisti št. 12, tel. 65-33 TRZIC, na Korz